

Entrevista a Ricard Pérez Casado, ex-alcalde de València

“M'ho van posar fàcil”

Ricard Pérez Casado (Nàquera, 1945), urbanista i conseller de Bancaixa. Va ser l'alcalde de València pel PSPV-PSOE entre el 5 d'octubre del 1979 i el 30 de desembre del 1988. L'únic que ha acabat una legislatura i el que més temps ha ocupat l'alcaldia en la història de la democràcia.

És cert que no té carnet de conduir?
—Sí.

—¿És una actitud?

—És una casualitat. Quan vaig conèixer la que és la meua dona, com que ella ja sabia conduir jo vaig decidir que faria una facna menys. I després, cada vegada que he volgut traure-me'l, he trobat un pretext magnífic per a no fer-ho.

—¿El trànsit té solució en València?

—En cap ciutat. Se'n poden mitigar els efectes negatius, però no té solució. Quan obres un carrer per on poden circular dos vehicles, la demanda és de deu.

—¿No és que la ciutat és feta per a camí de carro?

—És on anava. En una ciutat ideal per al trànsit rodat d'automòbils, com Los Angeles, també hi ha embussos. I si agafes una ciutat on la velocitat mitjana de desplaçament per a què estava concebuda és de quatre quilòmetres l'hora i amb l'ample dels braços estirats, doncs això es multiplica.

—Però València disposa ara d'unes línies de metro i d'un by-pass, obres que es van iniciar en el seu mandat, i que drenen notòriament els carrers.

—Sí, o almenys això podrà justificar una actitud més seriosa davant els estacionaments i els accessos al centre. Quan estiguen acabades les noves línies de metro, anar de Benimaclet, que és on jo visc, al centre, on tu tens l'oficina, em costarà quatre o cinc minuts. Màxim, deu. No tindrà justificació agafar l'automòbil; i sí que estarà justificat que em multen si l'agafe. Encara que no és el meu cas.

—¿És difícil deixar de pensar en la ciutat en termes d'alcaldia, si s'ha sigut alcalde?

—Sí. Ara: pensa que el meu ofici anterior a alcalde tenia a veure amb la ciutat. Per tant, és prou senzill tornar a l'ofici i pensar la ciutat en termes de mera professió, que és al que estic dedicant-me ara.

—¿Quan va tornar al carrer va veure coses que li tapava l'alcaldia?

—El que passa és que es veuen més coses només en un segment de la foto, mentre que des de l'alcaldia pots arribar a tenir la foto sencera. Des del carrer, i ho he viscut com a alcalde i com a professional de l'urbanisme, les organitzacions socials fan política cantonal, de cantó, però s'ha de veure el conjunt per a entendre millor la ciutat. Des de l'alcaldia es té la visió del conjunt, d'una banda, i d'una altra, la del conjunt de les pressions sobre els òrgans polítics.

—Aquesta ciutat viu encara de renda de molts projectes iniciats per vostè, ¿no?

—Però això és normal. La maduració d'un projecte, i en termes econòmics també, és a llarg termini. Nosaltres vam publicar un pamflet poc conegut, que es diu “València en l'horitzó dels 90”, on s'expliava que havíem de prendre algunes decisions, si volíem no perdre el tren. Perquè jo tinc una gran consciència que el tren es perd, i no perquè un altre te'l furte. Hem viscut una època, primer, de crisi, anys 70-79, que sol ser el moment oportú per a canviar i proposar-se amb ambició un desenvolupament urbà. Després, hem tingut la sort d'una bonança econòmica, que és el moment de gastar-se els diners amb aquelles idees. Això era homogeni per a moltes ciutats, però calia un projecte. Algunes ciutats l'han tingut, perquè l'han pensat en termes més amplis que els de la ciutat, com és el cas de Sevilla, que ara és una ciutat nova. Altres ho han fet des de dins, aprofitant un gran esdeveniment esportiu, com Barcelona, que és una ciutat que tenia un teixit urbà en perill i que l'ha millorat molt substancialment. Jo era conscient que això passaria. I ens proposàrem un canvi de la ciutat en dos o tres eixos. Molt senzills: articular-la sobre el riu, sobre el llit vell del Túria, i no és casual que l'IVAM aparega on està, i el Palau de la Música, la renovació del Sant Pius V, el Botànic...

Anàvem integrant una sèrie d'equipaments i serveis al voltant d'aquest eix. I volíem que aquest eix arribara a la mar: i ací hi ha els Espais de l'Est, que estan en marxa, i el Passeig Marítim, sense oblidar l'arribada al mar de l'avinguda de Blasco Ibáñez. Era l'operació estratègica de la ciutat, o almenys així ho creia jo: dur la ciutat fins al mar, omplint els espais buits i degradats que hi havia pel mig. Acabar el Campus de la Universitat i fer instal·lacions públiques al voltant del passeig al Mar i l'avinguda d'Aragó, perquè el nou ajuntament no es fa perquè sí, sinó perquè allí hi havia la conselleria d'Obres Públiques, la Confederació Hidrogràfica..., i volíem posar tots els serveis tècnics municipals a la vora, pensant en el veïnat.

—Un altre canvi impulsat per vostè, segons el sociòleg Ninyoles, és la palmerització de València.

—¿Les palmeretes! He de dir que l'autor de les idees no és una persona, sinó un conjunt. Sempre he partit de la base que la funcionalitat és obligació del gestor, però l'execució i les formes són de qui dissenya, ja siga Santiago Calatrava en el pont del 9 d'Octubre, ja siga l'equip Vetges Tu. Al jardí del Túria, un projecte unitari desvirtuat en part, són els creadors qui em van suggerir palmerars, tarongerars i pinars, i jo vaig acceptar, sempre que es fera com a idea de representació i d'autoreconeixement dels ciutadans. Una de les majors alegries és que la gent es faça fotos davant el Palau de la Música, del qual tinc més de 600 retalls de premsa en contra.

—I ara és un referent. Però la palmera va transcendir el riu, va pujar als cartells. El seu despatx és ple de palmeres.

—¿Només n'hi ha una! Pensàvem que era un referent mediterrani. Una invitació al bon clima. Ens venia bé. L'únic defecte és que fa poca ombra.

—¿No tenien res a veure amb el faranisme de què l'acusaven?

—Ho vaig acceptar amb tanta broma,

això, que vaig felicitar el Nadal amb una piràmide retallable. Va ser un invent d'un regidor socialista, de Fernando Millán. I no em deixà de fer gràcia, perquè si això significava canviar la ciutat i convidar-la a integrar-se en el seu perfil, jo estava encantat. La ciutat, la vivim els veïns i ens hi identifiquem. Una de les opcions que teníem en un moment esplèndid de la nostra història, era canviar els perfils, i no vull dir destruint-los, sinó igual que en els anys 20 el Mercat Central fou el símbol, o la Llotja en el segle XV, havíem de fer coses que donaren un perfil més nou a la ciutat. Barcelona ho va fer intensivament, i nosaltres en vam fer dues o tres mostres. De posar vegetació, que n'hi havia molt poca, a una certa arquitectura, opinable i discutible, en els edificis emblema, com el nou ajuntament, el Palau de la Música o en la contribució modesta a l'IVAM... Modesta i dolorosa, perquè em van denunciar per ocupació il·legal de les cases on ara hi ha l'IVAM, i he seguit un procés després i tot de ser alcalde per aquesta causa.

—¿I?

—N'estic absolt.

—¿Les piràmides en les estacions del metro també van ser idea...?

—Dels dissenyadors. Hi havia una part de broma, però la piràmide és una figura molt perfecta de la geometria i que, a més, il·lumina molt bé, encara que després té problemes de manteniment, si no es vigilen les juntes. Però és un sistema d'il·luminació molt bo: jo el recomane.

—¿Per a un càrrec públic és difícil la reinserció en la vida civil?

—No gens, si parle per mi. Jo partia de la base que havia d'anar-me'n des del primer dia, però especialment al llarg de l'any 88. Vaig veure molt clar que era difícil que poguera acabar el mandat, i en aquest sentit un interioritza més allò que ha dir i ha de fer. I a més, jo tenia ganes de fer altres coses, com ara fer un doctorat en Història, que ja he acabat.

—Però passar del frenesí del poder a la rutina civil, ¿és fàcil?

—Sí, perquè treballar —treballar com fem tots— és molt més serè que la dedicació política. Probablement, la de l'alcalde és una de les ocupacions més dures en política, i en pose exemples. A les vuit del matí eres el cap de personal de més de 4.000 treballadors, i president d'un grup d'empreses que n'ocupa 8.000, i tenies el problema de com pagar-los el dia 30. Mitja hora després et converties en el president d'una secció quasi parlamentària, on a pesar de ser el cap de l'executiu no podies intervenir com a tal perquè també

eres el president del Parlament. I una estona després podies donar l'eixida a un tio que fa la volta a peu a Espanya. I això, que és gratificant per un costat, per l'altre és de 24 hores.

—Joan Fuster deia que vostè va deixar de ser alcalde perquè no li va fer cas i no va arreglar les voreres.

RAFA GIL

“El govern no era conscient que València era una gran ciutat”.

—Aquesta era la tesi de Fuster, però jo el que li discutia era que tot el formigó de les voreres no fa guanyar una proposta de ciutat. Dit això, jo era partidari d'arreglar-les.

—Exactament, ¿per què va dimitir?

—Si vols, t'ho explique com ho vaig explicar al ministre.

—És una deferència.

—Taxímetre a zero. Que volia dir deutes

RAFA GIL

“Ha fet falta una sentència per a aclarir a la població coses molt òbvies sobre el solar dels Jesuïtes”.

ocasionats per prestació de serveis que les altres administracions, per la raó que fóra, no podien o no havien fet. Per exemple: guarderies escolars, atencions mèdiques, etcètera. És a dir, l'ajuntament havia adquirit deutes, per tant, taxímetre a zero. ¡Liquidat! Un crèdit extraordinari de l'estat, que ho podia fer —en el 79 ho havia fet

Martín Villa; en el 81 i 82, Abril Martorell—.

Tros de pastís. Que volia dir: es faran inversions públiques en les ciutats d'Espanya. En dues seran molt importants, i jo estic d'acord amb el tros, però que de la resta del pastís que anaven a gastar-se jo volia que un trosset fóra per a València. Que era, per exemple, el que després es digué el Pla Felipe: accessos, col·laboració en l'obra del metro, corredor comarcal, inversions en cultura...

La tercera: 2,85, que no és un nombre màgic sinó el coeficient de repartiment del fons nacional de cooperació municipal. València estava en l'1,85 i Madrid i Barcelona en el 2,85. I jo vaig demanar el 2,85 per a l'àrea metropolitana de València. I això es podia fer en la Llei de Pressupostos del 1989, aprovada el 28 del 12 del 82.

Sobre aquestes tres bases jo començava a tenir sanejat el panorama econòmic, i els meus veïns de l'Horta també, perquè si no em costaven molts diners: donar-los aigua més barata, pagar-los el transport...

I l'última peça, ja fet això, era refinançar tot el deute no eliminat a 10-15 anys. Aquestes eren i així les vaig explicar, perquè creia que era la manera de ser solidaris els veïns d'aquesta ciutat, que pagaven impostos, amb els altres i els altres amb els d'aquesta ciutat. Si tu calcules que la xarxa de transports de l'EMT, el dèficit de la qual paga al cent per cent l'Ajuntament, transporta més de 100.000 persones al dia, que no són residents a València, començaràs a entendre per què ho demanava. No vaig ser una boca de cànter.

I després m'aparegué un gra: el Pla General d'Ordenació Urbana (PGOU). Però només fou un gra.

—Però li va eixir en l'ull.

—Una resolució en què s'aprova tot, excepte uns convenis urbanístics, que ara els tribunals diuen que eren correctes i que no s'ha justificat cap motiu per a tornar-los arrere. Em vaig veure, amb trenta-tres regidors, perquè ho vam votar tots totes les vegades, desautoritzat. O siga que amb tots els factors sumats, m'ho van posar fàcil. I vaig dir: senyors, ací s'ho queden vostès.

—¿Al govern no l'interessava València o no l'interessava l'alcalde que tenia València?

—El govern no era conscient que aquesta era una gran ciutat. I els moviments partidaris no tenien en compte que la gestió no és només fer mífings, sinó tot aquest conjunt de mesures. I jo no vaig tenir l'habilitat que aquest conjunt de mesures fóra sostingut pel partit ni pel Parlament, per-

què dies després de la meua dimissió ja se signa el refinançament del deute, i en l'exercici 89-90 ja es fa el coeficient del 2,85, i el Pla Felipe apareix de seguida.

—*¿Era una qüestió d'habilitat o estaven esperant que dimitira?*

—Jo he pensat que estaven esperant. Perquè la meua reivindicació era intel·ligible, i darrere hi havia teoria econòmica.

—*¿El ministre era Carlos Solchaga?*

—Sí, i el secretari d'Estat, Josep Borrell.

—*¿Vostè era perillós?*

—Si vols que parlem així, se'm va assignar un cert grau de perillositat. I jo sempre vaig dir que era bo i que estava distret en la meua afició a la ciutat, per tant no hi havia motius.

—*Havia sonat com a ministrable. ¿Era un inconvenient?*

—Si on causava molèsties era a València, un ministre és encara més eteri que un alcalde. Però l'únic que jo volia era demostrar que la ciutat no només era València, sinó una sèrie de municipis que tenen uns problemes dramàtics d'amuntegament de gent i de manca de serveis. La batalla del 2,85 em cobria a mi, però també tota l'àrea metropolitana.

—*¿I la batalla del PGOU?*

—No la vaig entendre. Però jo m'he dedicat massa temps a la professió de l'urbanisme per a no sacralitzar un instrument, i fins i tot ho vaig dir el dia que aprovàvem el pla. El que importa és l'aplicació i els instruments per a aplicar; per tant, no he pogut entendre, ni quatre anys i mig després, una batalla

sobre un instrument. Un instrument, a més, tan canviable, si no és que creguem en les planificacions centralitzades i rígides. El planejament urbà és un compromís en una economia de mercat. Un compromís entre els usuaris de la ciutat, que volem tenir aire, serveis, llocs on distraure'ns..., i uns senyors que tenen la propietat del sòl, i per a fer qualsevol cosa damunt has de negociar amb ells. Cert és que el concepte de propietat ara s'entén com que el propietari del sòl té un dret a fer-hi coses damunt, i els usuaris també; aleshores l'instrument ha de reunir aquestes dues aspiracions. I encara uns tercers: els qui promouen, en unes condicions de mercat, activitats econòmiques damunt. Amb tots tres, l'instrument polític, que és l'Ajuntament, i l'instrument tècnic, que és el PGOU, han d'organitzar, i sempre sota un prisma: el de la transparència.

—*S'ha dit que Pérez Casado defensava el que avui són interessos del PP-UV.*

—Sí, però Ricard Pérez Casado defensava el que li proposaren el seus regidors i els seus tècnics, i els partits que sustentaven el seu equip de govern, que eren el PSOE i el PCE. I damunt ha fet falta una sentència per a aclarir a la població coses molt òbvies sobre el solar dels Jesuïtes.

—*Quan va deixar l'alcaldia va passar molt de temps reflexionant, ¿a quines conclusions va arribar?*

—Que havia fet bé. Deu anys de dedicació pública, de maig del 78 a desembre del 88, és molt de temps. I en unes condicions que ara ningú no recorda, però els 9 d'Octubre jo acabava amb les ulleres per terra i agredit. Va ser el naixement d'un moviment polític a la ciutat

Faraó

Aquest home va presidir l'Ajuntament de València quan la Generalitat era un ens mental i, el consistori, la institució més important del País Valencià. Tenia la cara més vistosa del socialisme d'ací i en el seu mandat d'eufòries es va gestar l'actual morfologia urbana. Va dimitir per la mateixa raó que va acceptar el càrrec. Després un home que el parà pel carrer li va dir:

—Potser no podia ser veritat tot el que vostè deia que volia fer, però ¿era tan bonic!

que em continua inquietant, un colp d'estat, molta violència política.

—*Vostè és l'únic alcalde de la democràcia que ha acabat la legislatura en València.*

—Sí, ¡tens raó! Del 83 al 87.

—*¿Això vol dir que aquesta és una ciutat maleïda?*

—No crec en la maledicció, però un prohoms de la ciutat, liberal, em contava que el que passa ací és que tots els matins passa una corbella i talla els caps de tots aquells que hagen sobreixit una miqueta.

—*¿El ricardisme va existir com a corrent?*

—No, sóc un incapaç. Igual que no sé conduir, no sé conspirar. Però hi hagué gent que s'identificà en el projecte de ciutat. Jo tenia una preocupació constant d'estar bé amb els alcaldes de tot el país,

i vaig tenir una correspondència que podia fer pensar que em dedicava a unes altres coses.

—*¿El càrrec de conseller de Bancaixa és la piràmide on l'ha enterrat el partit?*

—No. Ací hi ha una altra oportunitat de fer una cosa que, sent molt antiga, és molt renovadora: fer país.

—*¿Ha fet penitència perquè el rehabilitaren políticament?*

—No me n'havien imposat, més allà de la pena en el seu grau màxim, que és la que em van aplicar. Jo em vaig apuntar a un programa de progrés i a un partit en un moment en què molta gent se'n reia. I continue militant en aquest partit.

—*Done'm un argument per a estar afiliat al PSPV-PSOE.*

—Que és l'instrument per a imposar raonablement un programa de progrés, que ja s'ha aplicat en bona part. El que passa és que ara cal renovar-lo.

—*I ara un per a votar-lo.*

—Que com és capaç de renovar-se, hi haurà una nova perspectiva de progrés. I som l'instrument millor situat.

—*¿El PSPV-PSOE ha canviat molt en deu anys?*

—Sí, hi ha dos o tres elements que podrien caracteritzar aquest canvi. Una certa comoditat, per haver estat administració en un nivell tan ample, tan extens i tan intens, i tant de temps. Hi havia el risc de la burocratització, de la mediatització de la gestió mitjançant els aparells. El partit també es desentén de la

idea que cultura és igualació, que no només és un instrument estètic per a penjar a la paret, sinó que és un element de transformació de la societat. Però ara estem despertant molt, perquè hi ha eleccions i s'ha de tornar a explicar tot des de noves bases.

—*La desideologització...*

—És una preocupació que tinc jo, però que tenim molts afortunadament. Perquè si la versió còmica del socialisme és gestionar interessos, per a això que posen gerents.

—*¿Quina relació manté amb el partit?*

—La del militant de base, que si el requereixen per a algun escrit sobre àrees metropolitanas, el fa.

—*¿Per què han caigut els noms més significatius del socialisme valencià?*

—Potser per renovar els quadres.

Miquel Alberola